

اردك پوز

يا

معمای
حیرت انگیز
طبیعت

منقار شاخی همچون منقار اردك ، پوست خرز دارمانند پوست بیدستر (سگ آبی) تخمهای نسبتاً کوچک شبیه به تخم مار؛ مزاج پر حرارت و داغ مثل کیسه آب گرم . اینها صفات بارز و ارنی ترنك، یا اردك پوز است که یادگار کوچولو و خجول دورانهای اولیه زمین شناسی میباشد .

اگر تنگ غروب ساکت و آرام در کنار رودخانه یا نهری در حاشیه شرقی سواحل استرالیا بنشینید ممکن است بخت باشما یاری کند و دودیده مشتاقان بجمال شناگر اردکانی بیفتند که با سر کوچک و چشمهای سیاه مایل به قهوه‌ای و منقار بهن و بارومانند خود شناکنان بطرف ساحل می آید .

نوشتۀ : فرددی کینسون
ترجمۀ : عنایت الله اولی

بمحض اینکه این شناگرماهرا از آب خارج شده اردک و اراز سر اشیمی کرانه بالا آمد خود را در مقابل یکی از شکفت انگیزترین پدیده‌های طبیعت مشاهده خواهید کرد. سر کوچک این جانور عجیب الخلقه که دارای پوزه‌ئی پهن و استخوانی شبیه بمنقار اردک می‌باشد در رأس تنه‌ئی کوتاه و فربه قرار گرفته که این تنه بدمی گسترده و ستبر منتهی میشود. تمام بدن اردک پوز با خزی قهوه‌ئی رنگ و شفاف پوشیده شده و پرده‌های میان انگشتان پاهای جلوش قابلیت آن را دارند که عنداللزوم عقب کشیده شوند تا چنگال‌های تیز که برای کندن لانه‌های عمیق مورد استفاده قرار میگیرند نمایان گردند.

شکفت انگیزتر از همه آنکه جفت ماده‌این حیوان بسان خزندگان تخم میگذارد، مثل مرغ کرج خوابیده تخمه‌ها را تبدیل به جوجه میکند و سرانجام بچه‌هایش را بشیوهٔ پستانداران حقیقی شیر میدهد!

آقای دیوید فلیثی، طبیعی دان استرالیائی (با بعبارت دیگر تنها کسی که موفق گردیده است این حیوان را در حالت اسارت بزاد و ولد و ادارد) میگوید «عجب نیست که دانشمندان جانورشناس موقعی که برای نخستین بار این جانور را در استرالیا مشاهده کردند با وارنی ترنگ معمانام نهادند». معنی از پی‌تر نکوس آناتینوس که نام علمی جانور مذکور میباشد، جز حیوانی که دارای منقاری شبیه به منقار اردک است چیز دیگری نیست.

سگ آبی

منشأ ما قبل تاریخی

بطوری که مطالعات فسیل شناسی نشان میدهد این «معمای چهارپا» فی الواقع نمونهٔ منحصر بفرد یکی از تجارب اولیه طبیعت در یک میلیون سال قبل است که برای بوجود آوردن یک حیوان خردار عمل آورد. عجب آنکه طبیعت در این مورد بخصوص برخلاف موارد دیگر کامیاب و پیروز گردید. چه، بردندان شمشیری و پیل عظیم الجثهٔ ماموت هر یک بنوبهٔ خود آمدند و رفتند ولی اردک پوز کسچولو و پرتاقت که باده تیرلیزی، خزپوش دنیای حیوانات لقب دادند هنوز بحیات خود در روی زمین ادامه میدهد.

تا قبل از پایان قرن اخیر نظر به کشتار بی‌رویهٔ اردک پوزها بوسیلهٔ شکارچیان پوست، نسل آنها تا حدودی در معرض خطر انقراض قرار گرفت ولیکن اقدامات

شدید بعدی که برای حفظ و بقای نسل اردک پوز بعمل آمد موجب نجات و تکثیر امید بخش آن گردید .

آیا ممکن است اردک پوز را بنحوی از انحاء با «حلقه مفقوده» ارتباط

داد ؟

با آنکه علم فسیل شناسی هیچگونه دلیل و مدرکی دال بر وجود «ارنی ترنک» در دوره «کرتاسه» یا سنگ گچ که در آن سوسمار های عظیم الجثه و بیمبر بر زمین فرمانروائی میکردند ارائه نمیدهد معذک نشانهائی چند که اختصاص بخزندگان دارد در او نیز دیده میشود . «قوس صدری» صد درصد سوسماری و «گذشتن تخم» از حمله این نشانه هاست . از سوی دیگر مطالعاتی که در کانبرا پایتخت استرالیا ، صورت گرفته است دلالت بر این دارد که «ارنی ترنک» یک پستاندار حقیقی میباشد . یکی از محققان رشته «ارنی ترنک» شناسی موسوم به دکتر مروین گر بیث میگوید : «مایک ارنی ترنک ماده را که شیر میداد گرفتیم و شیر او را دوشیده مورد تجزیه و آزمایش قرار دادیم . در نتیجه معلوم گردید که بیهیمی شیر (ارنی ترنک) با بیوشیمی شیر پستانداران یکست .»

تصور میرود تحقیقات تازه پارهئی از اسرار این حیوان رموک و حباب را برای بشر مکشوف سازد . دانشمندان با نشانگذاری «ارنی ترنکها» در نهرهای مختلف در صدد تعیین و مشخص نمودن شیوه های سیر و سفر و نقل و انتقالات آنها میباشدند . دکتر گر بیث مذکور همچنین اظهار میدارد : «ماحتی فرسندنده های رادیوئی کوچک در دم ارنی ترنکهای آبستن قرار میدهم تا بتوانیم رد آنها را در لانه های زیر زمینی نیز دنبال کنیم .»

طبیعت با سرسختی تمام اسرار مربوط به کیفیت نشو و ارتقاء را پنهان میدارد ولی بعید نیست روزی ارنی ترنک وسیله کشف این اسرار گردد . «ارنی ترنکها» حتی در حال حاضر نیز منحصر به قاره استرالیا بوده در سایر نقاط دنیا یافت نمیشوند زیرا تاکنون آنچه «ارنی ترنک» از استرالیا به باغ وحشهای ممالک دیگر صادر شده یکی پس از دیگری تلف و نابود گردیده است .

مهاجرینی که در سال ۱۷۹۷ برای نخستین بار چشمشان بر موجودی افتاد که بنظر می آمد پیوندی از یک پرنده و یک سنگ آبی میباشد از حیرت دهانشان بازماند و مدتی مردد بودند که آیا آنچه رامی بینند، واقعیت دارد یا نه؟ ولی این یک حقیقت انکارناپذیر بود چه که موجود مذکور بداخل نهر شیرجه رفته با چشمها و گوشهای بسته در زیر آب شنا میکرد (تا با منقار حساس و رادار خاصیت خود گرمها و سخت پوستان کوچک را پیدا کرده طعمه خود سازد) و در سراسیبههای گلی کنار نهر بسر سره بازی می پرداخت. در بادی امر باین گفته بومیان که «ارنی ترنکها» در لانههای مخفی خود تخم میگذارند و تخم آنها کوچک و دارای پوسته نخی شبیه به چرم است چندان توجهی نمی شد. دانشمندان پس از دریافت احساد چند «ارنی ترنک» مرده که بعنوان مدرک به اروپا ارسال گردیده بود این «افتعال آشکار» را با تحقیر نگریسته فوراً در صدد برآمدند که منقار بقول خود «الصاق شده با چسب» را از تنه خز پوش جدا سازند ولی موفق نشدند. بعد از آنکه کالبدشکافی دقیق موجودیت «ارنی ترنک» را ثابت و مبرهن نمود. این دانشمندان مدتی قریب به یک قرن از پذیرفتن این واقعیت که از تخم نیز حیوان خزدار بوجود میآید سرسختانه امتناع می ورزیدند.

این مناقشه در سال ۱۸۸۴ بوسیله یک جوان اسکاتلندی ۲۴ ساله بنام ویلیام کالدول (William Caldwell) فیصله یافت. بدین معنی که دانشگاه کیمبریج لندن بورسی در اختیار جوان مذکور گذاشت تا به استرالیا عزیمت نموده در باب حیوانات ماقبل تاریخی آن قاره بمطالعه و تحقیق پردازد. کالدول پس از ورود با استرالیا در کنار رودخانه «بورنت - Burnett» واقع در ایالت «کوئینزلند» خیمه و خرگاه برافراشت و بکار مطالعه درباره «ارنی ترنک» و «اکیدنه» یا جو-تینی مورچه خوار که یگانه خویشاوند «ارنی ترنک» از تیره پستانداران جدید موسوم به «مونوتریمها - Monotremes» میباشد مشغول شد. پس از ماهها کاوش و جستجو بالاخره بیافتن یک عدد تخم در جوف کیسه «اکیدنه» دو عدد دیگر هم که قدری کوچکتر و دارای پوسته نرم بود در داخل لانه «ارنی ترنک» موفق گردید.

خبر بسیار مهم

کالدول فوراً پیغامی راجع به کشف خود نوشته آنرا بوسیلهٔ پیک دوزنده به نزدیکترین مرکز گوسفند داری فرستاد تا از آنجا به ترتیب با پست و کشتی و تلگراف بیسیم بحلصهٔ «انجمن پیشرفت علوم» درلندن مخابره شود. پیغام مذکور از این قرار بود: «مونوتریمها تخمزا هستند!»

این خبر موجب شور و هیجان زاید الوصف اعضای برجسته و والامقام آن محفل علمی گردید و بدینسان صحت و اتقان نظریهٔ «امکان بوجود آمدن پستانداران خزداد از تخم» ثابت و مدلل گشت و مسئلهٔ مورد مناقشهٔ دیرینه خاتمه یافت.

«ارنی ترنک» یک جانور شبیخیز است که قدرت بینائی و شنوائی فوق‌العاده‌ئی دارد. تشبیه این جانور به کیسهٔ آبگرم کاملاً بجای و کما هو وافی بمقصود است. طول منقارش بطور متوسط بیست اینچ (در حدود پنجاه سانتیمتر) میباشد؛ دم او هم پنج اینچ یعنی قریب ۱۲ سانتیمتر درازا دارد. هنگام بیداری مدام در تکاپو و فعالیت است زیرا روزانه نیمی از وزن تقریباً یک کیلو ونیمی خود را از دست میدهد و باید هر طور شده جای آن را پر کند. در یکی از سالهای اخیر بعثت خشکسالی و پیدا نشدن غذای کافی برای اردک پوزها، مقامات باغ وحش سیدنی از ناچاری مسابقه‌ئی برای جمع‌آوری کرم خاکی ترتیب دادند. در این مسابقه یکصد دانش‌آموز شرکت نموده جمعاً بیش از پنجهزار کرم از دل خاک بیرون آوردند. سه اردک پوز باغ وحش مذکور را با این کرم‌ها تغذیه کردند تا موقعی که فصل بارندگی دوباره آغاز شد و دوران قحطی کرم بسر آمد.

سعادت کرم نظیر

در سیدنی سعادت با من یاری کرد و توانستم با نوازش کردن یک اردک پوز جالب درسلك افراد معدودی قلمداد کردم که موفق به لمس اردک پوزنده شده‌اند. در حالی که سرپرست باغ وحش سیدنی دو پای عقب اردک پوزی را گرفته بود و اردک پوز مزبور بدقت مرا براندازمیکرد دستی بر پشت پرمویش کشیدم و متعاقباً متقار سیاه او را لمس نمودم. متقار اردک پوز که در بادی

نظر صلب و سخت مینماید بطور شگفت آوری نرم و شبیه به لاستیک است . این اردک پوز پس از زها شدن بداخل حوض شنا مدت ده دقیقه تمام دیوانه وار شروع به تولا و دست و پا زدن کرد و بدین طریق ناراحتی و عصبانیت خود را از نوازش ناروا و بی مقدمه من ابراز نمود .

شیوه و سبک شنا کردن اردک پوز بقدری مضحك و مایه شگفتی و استعراب است که هیچ باور نمی آید يك میلیون سال پیشینه آب بازی و شناگری داشته باشد . بدین معنی که از پاهای عقب بعنوان ترمز و ضابط تعادل استفاده نموده بتناوب بایکی از پاهای جلوی کمرال سینه میرود و در همین حال سر خود را مرتباً بچپ و راست برمیگرداند .

اردک پوز قاعده ده تا بیست ثانیه زیر آب می ماند ولی در مواقع احساس خطر می تواند تا پنج دقیقه بدون حرکت در داخل آب باقی بماند . سیخکهای زردار اردک پوز نیز که در پاهای خلفی قرار گرفته اند از اسرار است که همچنان پوشیده و مستور مانده است .

صاحب نظران بر آنند که اردک پوز حلیم و بی آزار از سیخکهای خود صرفاً برای دفاع در مقابل متجاوزین بکار استفاده میکند ولی از آنجا که مقدار ترشحات زهری سیخکها در فصل جفتگیری افزایش می یابد از این رو تصور میرود که آنها را بر ضد رقیب نیز بکاری می برد . (اردک پوز ماده نیز در کوچکی سیخک دارد ولی این سیخکها بتدریج از بین میرود و جای آنها بصورت حفره های سطحی باقی می ماند .)

اردک پوز ماده لانه خود را بتنهائی حفر کرده دیوارهای آن را با برگ و گیاه مرطوب می پوشاند و سپس مغان آن را با خاکی ضخامت شش اینچ (۱۵ سانتی متر) مسدود میکند . پانزده روز پس از جفتگیری يك الی سه تخم گنجشکی می گذارد که پوسته آنها بچرم شباهت تام دارد ، این تخمها را در جوف شکم نهاده کرچ می خوابد .

تخمها پس از ده روز باز میشوند . جوجه های کوچولوی اردک پوز تا شش هفته بيمو و کور هستند و از ناحیه صاف و لخت شکم مادر خود که فاقد نوک پستانی بوده ولی از آن شیر مترشح میشود تغذیه می کنند . در چوار ماهگی

خودشان طعمه خود را بدست می آورند و آن را در میان برجستگیهای لثه مانند و شاخی دهان بی دندانان نرم کرده می خورند .

اردك پوز استمداد عجیب و غیر قابل توجیهی در پیدا کردن آب دارد . اگر او را در جایی دور از آب و رودخانه رها سازند بدون کوچکترین اشتباهی بطرفی که نزدیکترین آب در آنجا قرار دارد بر می گردد و بعد با پاهای کوتاه و دستبر خود بجانب آب روان میشود . بسیاری از اهالی استرالیا بارها با حیرت و استعجاب مشاهده کرده اند که اردك پوزها با خشک شدن نهری از آن منطقه خارج شده و از وسط بیابان و در امتداد جاده ها بسمت نزدیکترین محل آب پیش می روند .

اگر اردك پوز را از کوچکی گرفته تربیت کنند با زیگر جالبی از آب درمی آید . «تدی» نام یکی از همین قماش اردك پوزهاست که در قرق گاه «وست بولد» واقع در مجاوت شهر «بریزبان» استرالیا از او نگهداری می شود این آقا «تدی» سالها بود که هر روز ساعت سه و نیم بعد از ظهر که جمعیت تماشاچی از هر موقع دیگر بیشتر از لانه و پناهگاه خود خارج شده با يك كهنه دستمه دار ظرفشویی بزد و خورد جانانه می پرداخت . ولی هنگامی که او را از مأمن و پناهگاه مألوفش بیرون آورده به «بریزبان» منتقل کردند تا ملکه الیزابت بازی و شیطنت او را از نزدیک تماشا کند سه هفته تمام از نگاه کردن به كهنه ظرفشویی مورد علاقه اش امتناع ورزید و بدینسان ناخشنودی و رنجش خود را از بهم خوردن برنامه روزمره خود ابراز داشت .

این یادگار کوچولو و عجیب دوران ماقبل تاریخ با حالات متغیر وضو نقیض خود (گاهی خونگرم و بازیکوش و گاهی گوشه گیر و مردم گریز) هر بیننده ئی را مسحور و مجذوب خود نموده کماکان بصورت يك ماما باقی مانده است .